

PEDAGOGISCHE EN DIDACTISCHE BASISAANPAK

**SAMEN
DOELEN
BEREIKEN**

NOORDERLICHT IS EEN BIEZONDERWIJS SCHOOL

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Het ontwikkelingsperspectief	3
2.1	IVO-velden: indiceren vanuit onderwijsbehoeften	3
3	Pedagogische basisaanpak	6
3.1	Visie met betrekking tot het pedagogisch basisklimaat	6
3.2	Pedagogisch handelen	6
3.3	Traumasensitief lesgeven	6
3.4	PBS/PSK (Positive Behavior Support / Positief School Klimaat)	6
3.5	Gouden en zilveren weken	9
3.6	Pedagogisch klimaat – structuur	10
3.7	Contact met ouders/verzorgers	11
3.8	Wanneer er zorgvragen zijn	11
4	Didactische basisaanpak	13
4.1	Onderwijsmodellen	14
4.2	Gebruikte methoden en werkvormen	14
4.3	Executieve vaardigheden	14
5	Ambities	15
6	Bijlagen	16
6.1	Onderwijsbehoeften	16
6.2	Lesgebonden materialen Noorderlicht	18

1 Inleiding

De scholen binnen Stichting Biezonderwijs staan bekend als scholen voor speciaal (basis)onderwijs en voortgezet (speciaal) onderwijs waar kinderen en jongeren kansen krijgen. Wij streven ernaar dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een geborgen, veilige setting, zodat de leerlingen met plezier naar school gaan. Deze visie geeft richting aan de dagelijkse onderwijspraktijk en wordt in diverse andere beleidsdocumenten verder uitgewerkt. Het gehele schoolteam heeft de taak om zorg te dragen voor het aanbieden van een optimaal leeraanbod op school, waar elke leerling zo optimaal mogelijk gebruik van kan maken en zich daardoor zo maximaal mogelijk kan ontwikkelen.

Noorderlicht, Westerwel en Zonnestein zijn scholen voor Speciaal Basis Onderwijs (SBO). Wij verzorgen speciaal basisonderwijs aan leerlingen met specifieke ondersteunings- en begeleidingsbehoeften met betrekking tot leren, gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling.

De drie SBO-scholen werken intensief samen om zo een sterk en kwalitatief goed antwoord op de snel veranderende omgeving te kunnen bieden vanuit een gelijklopend perspectief. Op bepaalde onderdelen is de pedagogische en didactische basisaanpak (nog) niet geheel gelijk. De uitwerking is dan ook schoolspecifiek op deze onderdelen.

Samen met basisscholen uit de omgeving maken wij deel uit van het samenwerkingsverband Plein013. Het is onze verantwoordelijkheid dat leerlingen die zorg nodig hebben, ook de hulp krijgen die bij hen past. We vinden het belangrijk dat we deze hulp zo dicht mogelijk in de buurt van het kind zoeken. Binnen onze school stimuleren wij kinderen tot groei. We willen dat leerlingen zich thuis voelen en onze school als een fijne school ervaren. Wij zorgen daarom voor een goede relatie tussen leerling en leerkracht en laten leerlingen succes ervaren, zodat hun zelfvertrouwen groeit. Onze school zorgt voor een positieve sfeer van rust, orde, regelmaat, duidelijkheid en voorspelbaarheid. We ondersteunen de leerlingen en dagen ze ook uit.

2 Het ontwikkelingsperspectief

Door het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen ontstaat de basis voor het handelen van de leerkracht binnen de groep. Veel voorkomende onderwijsbehoeften zijn vertaald binnen de pedagogische en didactische basisaanpak. Daar waarboven op de basisaanpak een leerling extra onderwijs- en/of ondersteuningsbehoeften heeft worden deze beschreven. Hiervoor wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld.

In het integratief beeld worden de onderzoeksgegevens en de stimulerende en belemmerende factoren uit het leerling profiel met elkaar in verband gebracht. We benoemen hoe de stimulerende en belemmerende factoren het leerproces van de leerling op verschillende gebieden beïnvloeden en welk effect dit heeft op de uitstroombestemming van de leerling. Het integratief beeld vormt de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming. Op grond van de uitstroombestemming wordt een leerling t.b.v. de kernvakken ingedeeld in een leerroute. Deze leerroute geeft aan volgens welke lijn een leerling zich moet ontwikkelen voor de domeinen technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen/wiskunde.

Bij de vaststelling van leerroute en uitstroombestemming stelt de school zich ambitieus op. We hebben hoge verwachtingen m.b.t. de ontwikkeling van de leerling. De leerkracht plant in het handelingsdeel van het OPP de te behalen didactische doelen. Om deze planning te kunnen halen, wordt de instructie intensiteit vastgesteld. Twee keer per jaar wordt in het evaluatiedeel van het OPP weergegeven of een leerling binnen, boven of onder de te verwachte bandbreedte binnen de leerroute heeft gescoord. Indien het niet lukt om een leerling het geplande aanbod te laten volgen wordt bekeken welke beïnvloedbare onderwijskenmerken aangepast kunnen worden, zoals:

1. Leerstofaanbod;
2. Klassenmanagement;
3. Leertijd;
4. Didactisch handelen;
5. Pedagogisch handelen;
6. Schoolklimaat.

Het OPP wordt binnen 6 weken na plaatsing opgesteld; binnen 3 maanden wordt het OPP met de ouders besproken en wordt het document ter ondertekening voorgelegd. Bijstelling m.b.t. leerroute en uitstroombestemming wordt altijd met ouders besproken. Het OPP wordt meerdere keren per jaar besproken en geëvalueerd met ouders door de leerkracht, gedragswetenschapper en/of kwaliteitscoördinator. Het OPP dient als leidraad voor het oudergesprek.

2.1 IVO-velden: indiceren vanuit onderwijsbehoeften

Als instrument waarmee we de onderwijsbehoeften van de leerling in kaart brengen gebruiken we de IVO-velden van Miedema. Hierbij gaat men uit van de volgende uitgangspunten:

7. Het denken vanuit de onderwijsbehoeften van de leerling is, in overeenstemming met de zienswijze van handelingsgericht werken, de basis voor goed onderwijs.
8. De indicatiestelling baseert zich niet alleen op een ordening van de onderwijsbehoeften van de leerlingen (de vraag), maar ook op een ordening van de arrangementen (het aanbod).
9. De indicatiestelling is geschikt om de huidige arrangementen toe te wijzen, maar ook om alle mogelijke toekomstige vormen van arrangementen toe te wijzen.

Onderwijsbehoeften en arrangementen onderscheiden zich op vijf voor indicatiestelling relevante kenmerken of velden:

10. De hoeveelheid aandacht en tijd (hoeveel extra tijd is er nodig of beschikbaar, welke eisen moeten we stellen aan het aantal handen in de klas of de groepsgrootte?)
11. Het onderwijsmateriaal (welke onderwijsmaterialen zijn nodig of beschikbaar?)
12. De ruimtelijke omgeving (welke aanpassingen in de klas, in en om het schoolgebouw zijn nodig of beschikbaar om een normale schoolgang van de leerlingen met speciale behoeften te garanderen?)
13. De expertise (welke teamexpertise is nodig of beschikbaar, welke specialistische expertise is nodig of beschikbaar, met welke intensiteit?)
14. De samenwerking met andere instanties (samenwerking op welke basis en met welke intensiteit is nodig of beschikbaar met welke instellingen buiten het onderwijs?)

De IVO-velden biedt als instrument de mogelijkheid om het leerkracht handelen op basis van de te maken beredeneerde keuzes te versterken. In de bijlage (6.1) is de uitwerking te vinden van het basisaanbod onderwijsbehoeften middels de IVO-velden, opgesteld door Noorderlicht, Zonnestein en Westerwel.

Worden wie je ten diepste al bent (Koers2025)

Bij Biezonderwijs begeleiden we leerlingen bij wie het leren en opgroeien niet vanzelf gaat. Als experts in specialistisch onderwijs bereiden we hen optimaal voor om weerbaar en wendbaar te zijn in de toekomst. Zodat ze zo succesvol mogelijk een vervolgstap (doorstroom) kunnen zetten en de kans krijgen zich volledig te ontwikkelen. Zo zijn we betekenisvol. Onze kernwaarden geven aan waar we als Biezonderwijs voor staan; samen, ontwikkeling en vertrouwen. De scholen binnen Stichting Biezonderwijs staan bekend als scholen voor speciaal (basis)onderwijs en voortgezet (speciaal) onderwijs waar kinderen en jongeren kansen krijgen. Om deze kinderen binnen het SBO optimaal tot ontwikkeling te krijgen, is een visie op de pedagogische basisaanpak essentieel.

De visie van het SBO op de pedagogische basisaanpak sluit aan bij de opvattingen van Luc Stevens.

Belangrijk daarbij is:

15. Het proactieve karakter van ontwikkeling; elk kind wil en kan zich ontwikkelen, en is daartoe in beginsel toegerust, maar moet daar wel de gelegenheid voor krijgen.
16. Kinderen verschillen in talent, tempo en temperament. Deze verschillen moeten wij als vanzelfsprekend beschouwen en zijn het uitgangspunt voor onze aanpak.
17. De psychologische basisbehoeften die de motivatie voeden;
 - Relatie
 - Competentie
 - Autonomie

Wij streven ernaar dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een geborgen, veilige setting, zodat de leerlingen met plezier naar school gaan. Hierbij houden we rekening met en spelen we in op persoonlijke kenmerken van de klas en de leerling (psychopathologie). Deze visie geeft richting aan de dagelijkse onderwijspraktijk. Het gehele schoolteam heeft de taak om zorg te dragen voor het aanbieden van een optimaal leeraanbod op school, waar elke leerling zo optimaal mogelijk gebruik van kan maken en zich daardoor zo maximaal mogelijk kan ontwikkelen.

Vanzelfsprekend kijken wij niet alleen naar de problematiek van de leerlingen. Onze leerlingen hebben veel sterke kanten waarvan het belangrijk is dat die verder ontwikkeld worden. Zonder de realiteit uit het

oog te verliezen, hebben wij hoge verwachtingen van de kinderen die wij in samenspraak met de ouders waar willen maken.

Om het basisaanbod te beschrijven hebben we gekozen twee aspecten uit elkaar te halen, namelijk de pedagogische basisaanpak en de didactische basisaanpak. In dit hoofdstuk is de pedagogische aanpak uitgewerkt. Vanuit opvattingen en methodes wordt omschreven hoe de scholen het concreet handelen toepassen in de dagelijkse praktijk binnen de school en klas.

3 Pedagogische basisaanpak

3.1 Visie met betrekking tot het pedagogisch basisklimaat

Onze doelgroep leerlingen kenmerkt zich door kwetsbaarheid op verschillende gebieden. Er is behoefte aan voldoende structuur, duidelijkheid en veiligheid om goed tot leren te komen. We besteden veel tijd aan het aanleren van het gewenste gedrag omdat dit niet iets vanzelfsprekends is. Leerlingen mogen fouten maken en hiervan leren. Onze leerlingen willen erkend en gewaardeerd worden voor hun inspanningen. Hierbij speelt zowel de aansturing van de leerkracht en een beloningssysteem een belangrijke rol. Voor de pauzes hanteren we een gezamenlijk beloningssysteem.

Onze leerlingen ervaren een veilige leeromgeving met een pedagogisch veilig schoolklimaat. Het team is gezamenlijk verantwoordelijk voor een veilig leer- en werkklimaat voor alle leerlingen binnen de school. Waardoor zij tot leren en werken komen, zodat talenten in ontwikkeling komen en benut worden. Hieronder wordt beschreven op welke manier dit in de praktijk wordt vormgegeven.

3.2 Pedagogisch handelen

We zorgen voor een positief en veilig klassenklimaat en hebben daarbij extra aandacht voor het bieden van structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid. We werken aan zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid bij de leerlingen en bieden daarbij ondersteuning en of dagen de kinderen uit om tot een hoger niveau te komen. We houden hierbij rekening met de volgende uitgangspunten voor de leerkracht:

18. De leerkracht zorgt voor veiligheid.
19. De leerkracht versterkt en ondersteunt het zelfvertrouwen van leerlingen.
20. De leerkracht beschikt over pedagogische competenties voor passende interventies.
21. De leerkracht geeft expliciet blijk van hoge verwachtingen.
22. De leerkracht richt een leeromgeving in die uitdagend en stimulerend is.

Twee keer per jaar wordt een meting gedaan om het sociaal emotioneel leren van alle leerlingen in kaart te brengen aan de hand van Leerling in Beeld. Vanuit hier krijgen wij goed zicht op de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. We gebruiken deze informatie om doelen te stellen die beschreven worden in het pedagogisch groepsplan. Daarnaast worden er individuele doelen gesteld per leerling in het OPP.

3.3 Traumasensitief lesgeven

De kwetsbare doelgroep binnen het SBO-onderwijs is met enige regelmaat bekend met traumatische ervaringen. Hierdoor versterken wij ons specialistisch kader door in te zetten op traumasensitief lesgeven. Hier wordt een eenduidig beleid op vastgesteld.

De kern van traumasensitief werken en lesgeven is dat je kijkt naar waar het gedrag van leerlingen vandaan komt. Doordat je inzicht krijgt wat een leerling meemaakt, kun je zijn of haar gedrag beter begrijpen. Je creëert meer ontspanning en veiligheid, waardoor het voor de leerlingen gemakkelijker wordt om te leren.

Naast een aanvullende bijdrage aan de relatie tussen leerkracht en leerling ervaren leerkrachten die traumasensitief meer bewustzijn van hun eigen stressniveau en dat van hun leerlingen. Dit zorgt ervoor dat zij blijvend een veilig en vertrouwd ontwikkelklimaat kunnen bieden voor hun leerlingen en collega's.

Uit onderzoek is ook gebleken dat traumasensitief lesgeven een bijdrage levert aan de toename van positief contact en een afname van conflicten bij leerlingen met ingrijpende ervaringen. Leerlingen voelen zich lichamelijk en mentaal fijner in de klas en functioneren beter.

3.4 PBS/PSK (Positive Behavior Support / Positief School Klimaat)

De afgelopen jaren is op de SBO-scholen de methodiek Positive Behavior Support (PBS) of Positief Schoolklimaat (PSK) geïmplementeerd. Uitgangspunt daarbij is dat de focus van de leraar komt te liggen op gewenst gedrag en het aanleren ervan (i.p.v. signaleren ongewenst gedrag en het bestraffen ervan).

Kernprincipes PBS / PSK:

1. Ontwikkel duidelijke positieve gedragsverwachtingen.
2. Communiceer en onderwijs je verwachtingen.
3. Herken en bekrachtig het gewenst gedrag.
4. Minimaliseer de aandacht voor ongewenst gedrag.
5. Wees duidelijk en consequent met de gevolgen.

Eenvoudige en doelmatige tactieken en strategieën worden aangeleerd om het gedrag van alle leerlingen te verbeteren. De aanpak vergt intensieve samenwerking en afstemming op teamniveau. Voorts is het van groot belang de ouders bij de aanpak te betrekken.

Een belangrijke basisvoorwaarde vinden we dat we zelf het goede voorbeeld dienen te geven door wat we zeggen en doen en dat goed gedrag aan te leren is. Daarnaast vinden we het van belang dat we als team maar ook als individu weten waar grenzen liggen en hoe er binnen de school omgegaan wordt met grensoverschrijdend gedrag. Het gehele team is betrokken bij het formuleren van de visie, kernwaarden, doelen en regels van de school. Jaarlijks worden er door de werkgroep een aantal teambijeenkomsten georganiseerd gericht op het vormgeven van PBS / PSK. Binnen deze bijeenkomsten vormen de kracht en kwaliteiten van leerkrachten en leerlingen het vertrekpunt. Daarnaast is er aandacht voor het preventief en curatief handelen bij grensoverschrijdend gedrag.

Op Noorderlicht, Zonnestein en Westerwel spelen de volgende pedagogische waarden een belangrijke rol; *Veiligheid, Verantwoordelijkheid en Respect*.

3.4.1 Schoolafspraken Noorderlicht

De schoolafspraken worden gekoppeld aan deze drie kernwaarden. Deze kernwaarden zijn uitgesplitst in 11 positief geformuleerde gedragsverwachtingen. De inzet van handelen is zowel gericht op het ontwikkelen van inzicht als op het aanleren van vaardigheden.

3.4.2 Gedragsverwachtingen Noorderlicht

Voor Noorderlicht zijn de schoolafspraken vastgesteld:

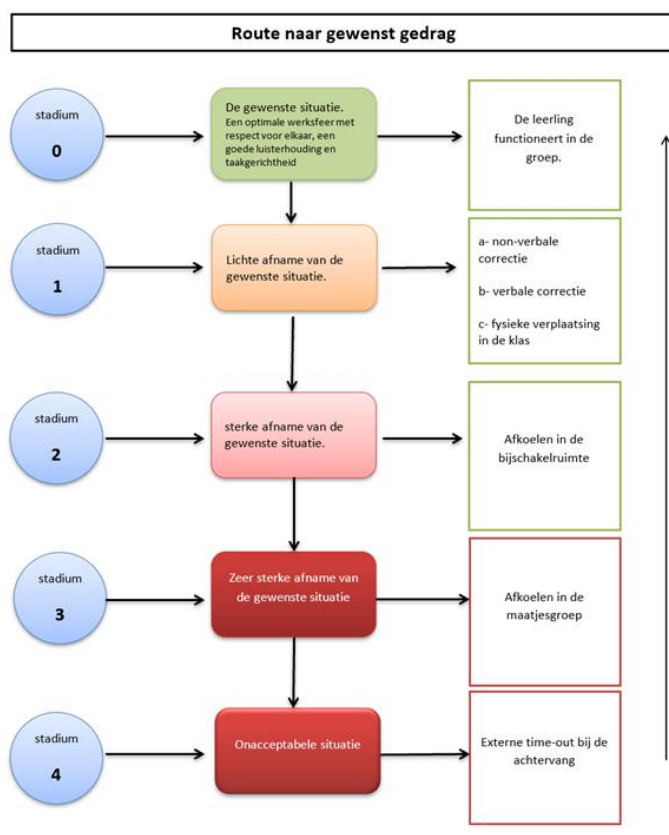
- Ik loop rustig door de gang - Ik zorg dat spelen voor iedereen fijn is - Ik zorg dat iedereen zich fijn voelt op school	- Ik luister naar alle juffen en menen - Ik luister naar de ander - Ik los mijn problemen pratend op - Ik mag mezelf zijn en weet dat iedereen anders is	- Ik ben zuinig op de spullen van mezelf en de ander - Ik geef mijn grenzen aan - Ik zoek hulp bij de juffen en menen - Ik zorg voor een opgeruimde school
---	---	---

PSK gaat uit van positieve gedragsverwachtingen. Er wordt in de pauzes door heel het team met groene muntjes beloond als leerlingen het gewenste gedrag laten zien. Hiervoor zijn schoolbeloningen te verdienen. De gedragsverwachtingen zijn gekoppeld aan de methode voor sociaal emotioneel leren KWINK en KWINK voor Burgerschap. Er is een geïntegreerd lesaanbod voor SEL. Er wordt wekelijks 60 minuten in het lesrooster besteed aan deze vakken.

3.4.3 Route naar gewenst gedrag

Op Noorderlicht wordt de route naar gewenst gedrag gehanteerd. In de route naar gewenst gedrag zijn er 5 verschillende fases omschreven richting het handelen naar gewenst gedrag. Hierin staat per fase omschreven welke interventies er ingezet kunnen worden, welk leerkrachtgedrag hierbij past, hoe de begeleiding naar de leerling toe eruit ziet en welke begeleiding er voor de leerkracht is.

Voor de leerlingen en de leerkrachten is deze route naar gewenst gedrag ook visueel gemaakt. Deze visualisatie is in elke groep aanwezig.

In fase 4 kan het voorkomen dat een leerling gedrag laat zien dat onveilig is voor hemzelf of een ander. In deze fase is altijd een lid van de CvB betrokken. Het doel is altijd om een leerling rustig te krijgen en weer zo goed mogelijk te laten deelnemen aan het onderwijsproces. Alle leden van de CvB zijn geschoold (DDG) om in deze fase de-escalerend te werken.

3.5 Gouden en zilveren weken

Ieder schooljaar verloopt het groepsproces volgens bepaalde fasen:

- Forming (vormgeving)
- Storming (conflictfase)
- Norming (groepsnormen ontwikkelen)
- Performing (presteren)
- Adjourning (afscheid nemen)

Het is de rol van de leerkracht om het groepsproces te sturen om een positieve en veilige groep te creëren. De methodiek van de Gouden Weken en onze methode voor sociaal-emotioneel leren (Kwink) worden ingezet om de fasen van de groepsvorming goed te doorlopen.

De eerste weken aan het begin van het schooljaar worden de Gouden Weken genoemd. Deze weken zijn bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming en fijne sfeer. Leerlingen verkennen elkaar, de leerkracht en de regels. Na de kerstvakantie kan met name de fase van storming weer zorgen voor onrust in de groep: je bent dan met de klas in de Zilveren Weken beland. Dit is een goed moment om weer extra aandacht te besteden aan de sfeer in de klas.

3.6 Pedagogisch klimaat – structuur

Een goed pedagogisch klimaat kenmerkt zich door vaste regels en structuur en geeft daardoor voorspelbaarheid en rust. Onze leerlingen hebben een grote behoefte aan structuur, duidelijkheid en veiligheid om goed tot leren te komen.

3.6.1 Structuur in tijd – Noorderlicht

Een groot deel van onze leerlingen heeft weinig greep op de tijd. Zij overzien niet wat er op een schooldag gebeurt. Het aanbrengen van de structuur in de tijd is belangrijk voor hen.

Start van de dag

- Noorderlicht hanteert een inloop, dat wil zeggen; leerkrachten zijn in de klas en ontvangen de leerlingen die tussen 8.30 en 8.40 uur naar binnen komen. Ouders betreden het schoolplein en schoolgebouw niet. Betreding is alleen bij toestemming. Bij iedere poort staat een personeelslid van Noorderlicht om toezicht te houden en is een aanspreekpunt voor ouders.
- Bij de inloop wordt gebruik gemaakt van meerdere ingangen van het gebouw. De leerlingen gaan door de afgesproken eigen uitgang naar binnen. Hierdoor wordt het aantal leerlingen per ingang beperkt en kunnen de leerlingen hun schooldag rustig starten.
- De leerlingen hebben allemaal een haakje bij de kapstok voor de jas en de tassen, gevisualiseerd naar behoefte van de groep of desbetreffende leerling.
- Bij binnenkomst van het klaslokaal worden de kostbaarheden (o.a. mobiele telefoons en sleutels) ingeleverd. Deze gaan in een afgesloten kast of kluisje.

Dag- en weekoverzicht

Op Noorderlicht wordt op een whiteboard middels pictogrammen de dag voor de leerlingen visueel gestructureerd. Het dagprogramma wordt dagelijks bij de dagopening met de leerlingen doorgesproken. Op het whiteboard staan:

- Datum van de dag;
- Het dagprogramma; middels pictogrammen of kort schriftelijk verwoord wat betreft tijd en activiteit. Ook de doelen staan beschreven per vakgebied;
- Er hangt een kalender in iedere groep waarop mogelijke bijzondere activiteiten of gebeurtenissen vermeld worden.

Pauzes

- De pauzes zijn op groep ingedeeld. Er zijn altijd minimaal drie surveillanten aanwezig.
- Er zijn verschillende gebieden waar de leerlingen kunnen spelen.
- De speelplaats is recentelijk vernieuwd. Er is gekozen voor een speelplaats met veel groen. Er zijn ruimvoldende speelmogelijkheden voor de leerlingen om hen uit te dagen tot verschillende spelvormen. Er is rekening gehouden met alle leeftijden.
- Als de pauze is afgelopen, verzamelen de leerlingen per groep op een afgesproken plek in een rij. De leerkrachten halen de leerlingen op en gaan per groep naar binnen.

Afsluiting van de dag

- De dag wordt gezamenlijk per groep afgesloten.
- De leerlingen gaan door de afgesproken eigen uitgang naar buiten.
- Aan het einde van de schooldag wordt gebruik gemaakt van meerdere uitgangen van het gebouw. De leerlingen gaan door de afgesproken eigen uitgang naar buiten. Hierdoor wordt het aantal leerlingen per ingang beperkt en kunnen de leerlingen hun schooldag rustig afsluiten.

- De leerkracht inventariseert hoe leerlingen naar huis of naar een naschoolse opvang gaan. Leerlingen die met de fiets zijn, lopen naar de fietsenstalling en gaan naar buiten door de fietspoort. Bij iedere uitgang staat een personeelslid om toezicht te houden

3.6.2 Structuur in ruimte – Noorderlicht

Binnen het SBO hechten we veel waarde aan een gestructureerde omgeving voor onze leerlingen. We denken na over hoe we de school inrichten: twee lokalen met een bijschakelruimte met eigen toiletten, opgeruimde gangen, de schoolregels zijn door het hele gebouw zichtbaar. Een overzichtelijke school kan ervoor zorgen dat een leerling zich veilig voelt.

De inrichting van een lokaal doet ertoe. Het heeft invloed op het leerproces en het gedrag van de leerlingen. Een lokaal kan zo ingericht worden dat het de samenwerking of zelfstandigheid bevordert. Ieder lokaal heeft een instructietafel. Er zijn logische looproutes en uitdagende speelhoeken of leerplekken.

Naast de inzet van groepslokalen, maken we ook intensief gebruik van extra ruimtes nabij de klaslokalen. Deze extra ruimtes worden gebruikt voor het bieden van instructie in kleinere groepjes en we gebruiken we deze ruimtes ook om leerlingen te laten ontprikkelen. Hier kan het kind zonder omgevingsgeluiden en bewegingen van andere leerlingen gericht aan zijn opdracht werken, of zichzelf in de nabijheid van de leerkracht herpakken. Ook kunnen hier oplossingsgerichte gesprekken met kinderen gevoerd worden. Een ruimte waar de kinderen tot rust kunnen komen, draagt bij tot een krachtige leeromgeving en tot hogere leerwinst.

Op school proberen we het aantal bewegingen te beperken. Dit is enerzijds voor de rust op school en anderzijds om altijd zicht te hebben op waar de leerlingen zich bevinden. Dat betekent dat leerlingen alleen op afspraak en met een groen kaartje (gekregen van de leerkracht) door de school mogen lopen. Er zijn afspraken over hoe leerlingen door de gangen lopen.

3.7 Contact met ouders/verzorgers

De leerkracht is het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers. We maken gebruik van onze Klasbord-app waarin ouders wekelijks een bericht krijgen over wat er in de klas speelt. Via Klasbord kunnen ouders/verzorgers ook individueel een bericht sturen naar de leerkracht. Er zijn meerdere contactmomenten gepland in de jaarkalender waarin de ontwikkeling van de leerling besproken wordt met ouders/verzorgers. Mochten er meer specifieke zorgvragen zijn, dan kan de leerkracht hiervoor de kwaliteitscoördinator benaderen. Voor meer informatie over de ondersteuningsstructuur van Noorderlicht wordt verwezen naar het Schoolondersteuningsprofiel.

Ziekmeldingen verlopen altijd telefonisch via de administratie.

3.8 Wanneer er zorgvragen zijn

Zorgteam

De leerkracht kan een leerling bespreken binnen het zorgteam indien er zorgen zijn rondom de ontwikkeling. Dit kan op sociaal-emotioneel of didactisch gebied zijn. Tijdens het zorgteam wordt breder gekeken naar welke interventies ingezet kunnen worden in belang van de leerling. Er wordt indien nodig een terugkoppeling gedaan aan ouders/verzorgers.

Leden zorgteam: adjunct-directeur, leerkracht, kwaliteitscoördinator, gedragswetenschapper, schoolmaatschappelijk werk.

Commissie van Begeleiding

Binnen de Commissie van Begeleiding worden met name beleidsmatig besproken wat nodig is om de kwaliteit van onderwijs te behouden en/of verbeteren. Daarnaast speelt de CvB een belangrijke rol in de aanname van nieuwe leerlingen, de beoordelingen van aflopende Toelaatbaarheidsverklaringen (TLV's) en de vaststelling van de OPP's. Tevens worden de uitstroombestemmingen van alle leerlingen besproken en vastgesteld binnen de CvB.

Leden Commissie van Begeleiding: adjunct-directeur, leerkracht, kwaliteitscoördinator, gedragswetenschapper en schoolmaatschappelijk werk (op aanvraag).

4 Didactische basisaanpak

Op Noorderlicht streven we naar basisgroepen van gemiddeld 15 tot 17 leerlingen. De leerlingen worden op didactische leeftijd in basisgroepen ingedeeld.

We willen als school een ambitieus maar reëel resultaat neerzetten en uit alle leerlingen het optimale halen. Onze ambitie is geformuleerd in een schoolstandaard. Deze is uitgedrukt in functioneringsniveaus op een leerlijn wat leidt tot een uitstroombestemming.

SBO-breed werken we met eenzelfde schoolstandaard waarin verschillende leerroutes zijn vastgesteld. Per leerroute werken we met drie verschillende arrangementen; basis, intensief en verdiept. In beleidskaarten voor de kernvakken (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen) staat het aanbod per leerjaar en arrangement omschreven. Leertijd, leerstofdoelen, klassenmanagement en didactisch-pedagogisch handelen worden nauwkeurig afgestemd op de verschillende arrangementen. Zo krijgen alle leerlingen een passend aanbod dat aansluit op de schoolambities.

Het onderwijs wordt op Noorderlicht wordt tot en met leerjaar 5 geboden volgens onze basis leerroute 2. Deze werkt toe naar het uitstroomniveau van VMBO-BB.

Vanaf leerjaar 6 worden de leerlingen op uitstroomniveau ingedeeld in groepen. Leerlingen worden per uitstroomniveau geclusterd. Dit versterkt hun competentiebeleving.

Schooljaar		1	2	3	4	5	6	7	8		
Leeftijd		5 jaar	6 jaar	7 jaar	8 jaar	9 jaar	10 jaar	11 jaar	12 jaar		
Aanbod		Kleuterplein (maandenonderwijs)		CITO op functioneringsniveau (Fn)							
Extra verdiept Leerroute 0	Januari			M3	M4	M5	M6	M7	M8	HAVO/VWO	
TIQ > 110	Juni			E3	E4	E5	E6	E7	ET	VMBO-TL	
Aanbod										Uitstroom	Streef
Verdiept Leerroute 1	Januari			M3	E3/M4	E4/M5	E5	M6/E6	M7	VMBO-T	
TIQ 90-110	Juni			E3	E4	M5	M6	E6	ET	VMBO-KB	> 15%
		Aanbod								Uitstroom	Streef
Basis Leerroute 2	Januari			Mrt M3	E3	M4/E4	M5	E5/M6	E6	VMBO-KB	
TIQ 80-89										1F	> 75%
TIQ 70-79	Juni			M3/E3	M4	E4	E5	M6/E6	ET	VMBO-BB	
		Aanbod								Uitstroom	Streef
Intensief Leerroute 3	Januari			Mrt < M3	M3/E3	E3/M4	M4/E4	M5	E5	Pro	
TIQ 70-79	Juni			M3	E3	M4	E4	M5/E5	ET	< 1F	> 90%
		Aanbod								Afbuigende leerlijn	
Zeer intensief Leerroute 4	Januari	3	4	< M3	Geen aanbod meer vanaf hier...						
TIQ < 70	Juni	3,5	4,5	< M3							

4.1 Onderwijsmodellen

Binnen Noorderlicht en Zonnesteen wordt gewerkt met het Expliciete Directe Instructiemodel (EDI). Binnen Westerwel wordt gewerkt met het Doordacht Passend Lesmodel (DPL). Deze manier van lesgeven wordt binnen alle kernvakken toegepast.

4.2 Gebruikte methoden en werkvormen

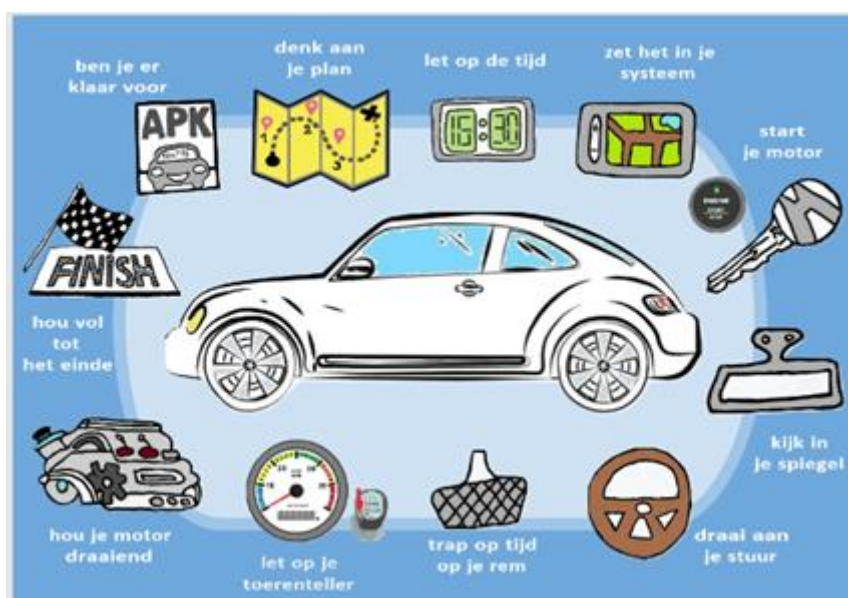
Wij werken met reguliere methodes om een doorgaande didactische ontwikkeling zoveel mogelijk te kunnen garanderen (zie bijlage 6.2).

4.3 Executieve vaardigheden

Zonnesteen, Noorderlicht en Westerwel leggen in toenemende mate de nadruk op het ontwikkelen van executieve vaardigheden. SBO-leerlingen hebben vaak veel moeite met deze vaardigheden, welke van groot belang zijn om succesvol deel te kunnen nemen aan het onderwijs in zijn algemeenheid. Door dit expliciet op te nemen in het leerstofaanbod geeft het leerlingen inzicht in het eigen leergedrag en biedt het hen een stimulans om het leergedrag te versterken.

Wekelijks staat de les Executieve Functies op het programma. De kennis over executieve functies wordt aangeleerd door gebruik te maken van een metafoor welke aansluit bij de belevingswereld van de kinderen. Op Westerwel en Noorderlicht wordt gebruik gemaakt van de autometafoor. Op Zonnesteen wordt gebruik gemaakt van de telefoonmetafoor.

Door dagelijks gebruik te maken van de metafoor worden leerlingen meer bewust van de processen die in hun hoofd spelen. De metafoor wordt schoolbreed ingezet zodat we in alle klassen dezelfde taal spreken. Voor de komende jaren wordt Executieve Functies gekoppeld aan de leerlijn 'leren leren'.

5 Ambities

Voor de komende jaren hebben SBO Noorderlicht, Westerwel en Zonnestein zichzelf onderstaande ambities gesteld die zijn gericht op de basisaanpak en extra ondersteuning.

- We borgen het cyclisch planmatig werken om te komen tot hogere leeropbrengsten bij leerlingen;
- We investeren en professionaliseren in het inzetten van specifieke (digitale) leermiddelen ter ondersteuning van de vakgebieden;
- We hebben nog meer aandacht voor de evaluatie van onderwijsresultaten op individueel, groeps- en schoolniveau;
- We werken intensief samen met regulier basisonderwijs in de wijk en kijken naar de mogelijkheden van ieder individueel kind;
- We blijven investeren in een positief en veilig pedagogisch schoolklimaat.

6 Bijlagen

6.1 Onderwijsbehoeften

IVO 1 Hoeveelheid aandacht/tijd Behoefte vanuit de basisaanpak: - Op maat bekijken van de hoeveelheid te maken verwerkingsstof - Bepalen van de verwerkingstijd en hoeveelheid 'tijdsdruk' - Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. zelfstandig werken - Een onderwijsaanbod op maat; gedifferentieerde lesstof - Hulp bij het plannen en organiseren van het werk - Aansturing vanuit de leerkracht - Korte en duidelijke instructies, waarbij gecontroleerd moet worden of de instructies voldoende worden opgepakt - Visuele en auditieve ondersteuning - Afwisseling tussen inspanning en ontspanning - Tussentijdse controle en feedback - Een positieve benadering: complimenten geven, positieve feedback - Het opdoen van succeservaringen - Een leerkracht die inzicht geeft in sociale situaties en sturing geeft bij de interactie met klasgenoten - Een leerkracht die haar helpt bij het uitpraten/oplossen van een conflict - Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. samenwerken en samenspelen - Hulp van de leerkracht bij het leren stellen van een hulpvraag - Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen van opbouw van spanning en/of frustratie - Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen, benoemen en adequaat uiten van emotie - Voorspelbaarheid; wie, wat, waar, wanneer? - Een leerkracht die het welbevinden in de gaten houdt - Een vertrouwensband met de leerkracht - Nabijheid van de leerkracht - Een consequente, zakelijke benadering wanneer men negatief/grensoverschrijdend gedrag laat zien; grenzen stellen - Aansturing in de omgang met medeleerlingen - (Extra) herhaalde instructie en begeleide inoefening - Aanleren en inoefening van de Executieve Functies, middels metaforen - Aanleren en inoefening van de gedragsverwachtingen ter bevordering van het sociaal-emotionele ontwikkeling. (PBS / PSK)
IVO 2 Onderwijsmaterialen Behoefte vanuit de basisaanpak: - Uitdagend onderwijsmateriaal, passend bij de capaciteiten - Visuele ondersteuning - Orthodidactisch materiaal - Concreet materiaal, zoals bijv. PARWO-materiaal en de regelkaart van spelling - Een visueel dagrooster - Spullen liggen op een vaste plek

- Onderwijsmateriaal dat past bij de instructie-niveau
IVO 3
Ruimtelijke omgeving
Behoeftte vanuit de basisaanpak:
- Een duidelijke en gestructureerde omgeving - Een rustige, prikkelarme omgeving - Een veilige en overzichtelijke omgeving - Een vaste plek in de klas - Een rustige werkplek - Een omgeving waarbij regels en afspraken duidelijk zijn
IVO 4
Expertise
Behoeftte vanuit de basisaanpak:
- Een leerkracht met expertise op het gebied van jonge risico kinderen. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ASS. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ADHD. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met bovengemiddelde/beperkte capaciteiten. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met DCD. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) NLD. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met dyslexie. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) dyscalculie en automatiseringsproblemen. - Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ODD. - Een leerkracht met expertise op het gebied van Sensorische Integratie. - Een leerkracht met expertise op het gebied van hechting en trauma. - Aan logopedische ondersteuning. - Aan ondersteuning door schoolmaatschappelijk werk. - Aan ondersteuning door consulente. - Aan ondersteuning door orthopedagoog / gedragswetenschapper. - Aan ondersteuning door het Zorgteam.
IVO 5
Samenwerking met externe instanties
Vanuit de basisaanpak is er geen aanbod binnen IVO 5. Voorbeelden van specifieke individuele ondersteuningsbehoeften:
- Psychomotorische therapeut - Ceasartherapeute - Kinderfysiotherapie - Amarant TED - Zorgboerderij - GGZ - Externe organisaties

6.2 Lesgebonden materialen Noorderlicht

Vakgebied	methode	remediërend
Aanvankelijk lezen	Veilig leren lezen- zoem versie	Bouw, taal in blokjes
Technisch lezen	Estafette; editie 2	Bouw, taal in blokjes, asgaard saga, dmt mappen
Begrijpend lezen	Nieuwsbegrip	
Taal	Taal op maat	
Spelling	Staal	Taal in blokjes speciale spellingbegeleiding
Rekenen	Wereld in getallen; editie 5	Bareka, rekensprint
Schrijven	Pennenstreken	
Wereld oriëntatie	De zaken groep 3-4	
Engels	Join in	
Aardrijkskunde	Wereldzaken	
Geschiedenis	Tijdzaken	
Natuur	Natuurzaken	
Verkeer	Vvn verkeerspoort	
Muziek/expressie	Vakdocent muziek	
Lichamelijke opvoeding	Vakdocent gym	
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Kwink	rots en water
Levensbeschouwing/ burgerschap	Kwink	

